

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НДПП10 ІСТОРІЯ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта. Історія»
(назва)

спеціальність 014.03 Середня освіта. Історія
(код та найменування спеціальності)

спеціалізація Історія
(назва спеціалізації)

факультет історичний
(назва факультету)

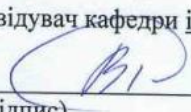
2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія історичної науки»
для студентів ОПП «Середня освіта. Історія» IV курсу ОС «Бакалавр»
спеціальності 014.03 Середня освіта. Історія.

Розробник: Коробка Юлія Віталіївна, доцент кафедри історичних дисциплін, к.і.н.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історичних дисциплін

Протокол №1 від 27 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри історичних дисциплін

(підпис) _____ (Романцов В.М.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Галузь знань <u>01 – Освіта</u> (шифр і назва)	Нормативна	
	ОПП <u>«Середня освіта. Історія»</u> (назва)		
Модулів – 1	Спеціальність <u>014 «Середня освіта»</u> (код та найменування спеціальності)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
ІНДЗ – реферат		Семестр	
Загальна кількість годин - 210		7-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	Освітній рівень: <u>«Бакалавр»</u>	Лекції	
		44 год.	24 год.
		Практичні, семінарські	
		40 год.	18 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		126	168
Індивідуальні заняття			
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 33% (аудиторні заняття), 67% (СРС);
- для заочної форми навчання – 13% (аудиторні заняття), 87% (СРС).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Без знання основних віх розвитку історії історичної науки, її здобутків та проблем не можна повною мірою опанувати фах історика. Термін “історіографія” виступає у якості багаторівневого поняття, яке використовується в сучасній науці у кількох значеннях. У даному курсі йдеться про історіографію як історію історичної науки, яка включає в себе знання про суспільні умови розвитку і функціонування історичних знань, методологічні засади історичних досліджень, основні напрями та школи історичних студій, створення і діяльність науково-дослідних, освітніх та інших установ історичного профілю, підготовку кадрів істориків, міжнародні зв'язки і співробітництво та низку інших складових.

Мета курсу – ознайомити студентів із розвитком західноєвропейської, північноамериканської та української історичної науки та її напрямів й течій від античності до початку ХХ ст., сформулювати у них уявлення про процеси нагромадження та інтерпретації історичних знань і ту роль, яку вони відіграють у суспільному житті сучасного світу. Без знання основних віх розвитку світової історіографії, її здобутків та проблем не можна повною мірою опанувати фах історика.

Термін “історіографія” представляє собою багаторівневе поняття, яке використовується в сучасній науці у кількох значеннях. У даному курсі йдеться про *історіографію як історію історичної науки*, яка включає в себе знання про суспільні умови розвитку і функціонування історичних знань, методологічні засади історичних досліджень, основні напрями та школи історичних студій та їхні здобутки, створення і діяльність науково-дослідних, освітніх та інших установ історичного профілю, підготовку кадрів істориків, міжнародні зв'язки і співробітництво та низку інших складових.

Завдання дисципліни:

- формування у студентів знань про розвиток теоретико-методологічних та історіософських поглядів провідних вчених, історичних шкіл від античності до початку ХХ ст.
- вивчення проблематики історичних досліджень та їх джерельної бази;
- вироблення вмінь аналізувати закономірності нагромадження знань і розвитку історичної думки, становлення історичної науки в Західній Європі, США, Україні.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні

знати: як відбувалася еволюція теоретико-методологічних та історіософських поглядів провідних вчених, історичних шкіл, змінювалася проблематика історичних досліджень та їх джерельна база; видатних істориків, що зробили найбільш помітний внесок у розвиток історичних знань, появу нових концепцій;

вміти: визначати закономірності нагромадження знань і розвитку історичної думки, становлення західноєвропейської історичної науки; аналізувати історіографічні джерела; аргументувати наукову позицію.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Виникнення історичної думки, тенденції розвитку історичних знань
2. Передумови перетворення історичних знань у науку.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Нормативна навчальна дисципліна «Історія історичної науки» є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітнього рівня бакалавра спеціальності «Середня освіта. Історія».

Передумови для вивчення дисципліни. Історіографія має розгалужені міждисциплінарні зв'язки, зокрема, з багатьма спеціальними історичними дисциплінами (архівознавством, археографією, біографістикою, історичною бібліографією, джерелознавством, просопографією та ін.). Теоретичні знання навчальної дисципліни крім

того базуються на студіях з інтелектуальної історії, наукознавства, філософії історії, культурології, політології, етнології, соціології, соціальної психології. Спостерігається безпосередній змістовний зв'язок з наступними навчальними курсами «Історія Стародавнього Сходу», «Історія Греції та Риму», «Історія України», «Історія Середніх віків», «Історія Західної Європи та Північної Америки Нового часу», «Сучасна історіографія».

Результати навчання.

Результатом вивчення дисципліни є набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, спрямованих на володіння знаннями та застосування вмінь, практичних навичок, професійних, світоглядних, морально-етичних якостей:

- орієнтуватися в основних проблемах історіографії та методологічних напрямках класичного історіописання;
- аналізувати діяльність провідних історіографічних шкіл і представників світової історичної думки;
- застосовувати знання, отримані при вивченні дисципліни, для написання історіографічних оглядів у дослідницьких роботах;
- використовувати методологічний інструментарій історичних досліджень для проведення самостійної науково-пошукової роботи;
- здійснювати аргументовану й ґрунтовну критику опрацьованих історичних праць;
- здатність застосовувати знання історіографії та професійні вміння, методи та засоби викладання історії у професійній діяльності фахівця середніх закладів освіти.

Модуль – це завершена частина освітньо-професійної програми навчальної дисципліни, що реалізується відповідними формами організації навчального процесу. Таким модулем є розділ програми навчальної дисципліни. Кожен модуль складається з **функціональних модулів**: змістовий теоретичний та практичний модуль – аудиторна робота (лекції та семінарські заняття за відповідними темами), модуль самостійної роботи, модуль індивідуальної роботи викладача зі студентами, контрольньо-оцінювальний модуль.

Змістовний **теоретичний** модуль – це виклад змісту навчальної дисципліни у формі лекцій.

Змістовний **практичний** модуль – це проведення семінарських та практичних занять.

Модуль **самостійної роботи** студентів – це самостійне виконання студентами системи завдань, які спрямовані на поглиблене вивчення змісту матеріалу відповідної теми навчальної дисципліни.

Модуль **індивідуальної роботи** студентів з викладачем – це система консультацій та індивідуальної роботи викладача, яка спрямована на надання науково-методичної допомоги студентам при виконанні ними завдань самостійної роботи, а також перевірка й оцінка виконаних ними завдань.

Контрольно-оцінювальний модуль – це організація контролю за вивченням навчальної дисципліни. Вона передбачає підбиття підсумків рейтингових оцінок успішності студента за практичний модуль, модуль самостійної роботи, модуль індивідуальної роботи з викладачем й підсумковий тестовий контроль знань за змістом програми модуля, встановлення рейтингу студента за вивчення кожного модуля та проведення підсумкового рейтингу успішності при вивченні дисципліни.

Рейтинг – це комплексний показник успішності студента при вивченні дисципліни. Навчальні досягнення студента оцінюються кількісно – у балах. Це числовий показник якості його роботи порівняно з максимальною можливою кількістю балів та з успіхами однокурсників.

Форма контролю – залік, у 7-му семестрі.

Алгоритм дії цієї системи при вивченні курсу «Історія історичної науки» такий:

Рейтингова оцінка за опанування студентом програмового змісту курсу «Історія історичної науки» встановлюється за семестр сумою балів за всі модулі.

При вивченні кожного модуля програми навчальної дисципліни, відповідною кількістю балів оцінюється виконання студентом завдань змістовного практичного модуля, модуля самостійної роботи студентів та модуля індивідуальної роботи студента, виконання тесту.

Загальний обсяг годин для вивчення навчальної дисципліни «Історія історичної науки» складає 120 годин / 4 кредити ECTS.

Змістовий теоретичний та практичний модуль складають 33% від загальної кількості годин, 67% – самостійна робота студентів.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ВИНИКНЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ДУМКИ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІСТОРИЧНИХ ЗНАНЬ

Тема 1. Вступ до курсу «Історія історичної науки»

Історіографія та її місце в системі історичного знання. Поняття «історіографія». Предмет історіографії. Понятійний апарат історіографії: історіографічний факт, історіографічне джерело, історіографічна ситуація, історіографічна концепція, наукова чи «історична» школа. Класифікація історіографічних джерел. Методологічні принципи та методи історіографічних досліджень. Виникнення і головні етапи розвитку історіографії. Загальна періодизація розвитку історичної науки

Тема 2. Становлення історичної думки. Антична історіографія

Зародження історичних знань (логографи). Античні уявлення про предмет і завдання історії. Методи вивчення історії та подій в античній історіографії. Джерельна база історичних творів. Перші елементи критики джерел. Основні різновиди і жанри історичних творів. Тематика античної історіографії. Розвиток історичної біографії.

Класична грецька історіографія (Геродот, Фукидід, Ксенофонт). Прагматична історіографія у стародавній Греції. Фукидід і його твори. Елліністична грецька історіографія (Полібій). Ранній період розвитку римської історіографії (аннали, Публій Луцій Сцевола). Римська історіографія періоду зрілості (Марк Тулій Цицерон, Саллюстій, Тит Лівій). Римська історіографія епохи Імперії (Корнелій Тацит). Лукіан та його трактат «Як писати історію». Плутарх і його внесок у розвиток біографістики. Історична біографістика у римській історіографії. «Життя дванадцяти цезарів» Гая Светонія Транквілла. Криза римської історіографії (Амміан Марцеллін).

Тема 3. Середньовічна європейська історіографія

Від античного прагматизму до середньовічного провіденціаналізму. Біблійна основа теології історії. Універсалізм християнської історичної доктрини. Провіденціалізм та есхатологія – основи середньовічної історичної думки та історіографії. Християнська концепція історії (Августин Блаженний, Орозій, Євсевій Кесарійський, Ієронім). Середньовічна концепція історичного часу. Предмет та методи роботи історика, їх аудиторія. Каролінгський ренесанс. Західноєвропейська історіографія у XII – XIV ст. Візантійська історіографія.

Джерельна база середньовічної історіографії. Види і жанри історичної літератури доби середньовіччя. Різновиди хронік, літописів, літописних зводів. Всесвітні хроніки як новий тип історичного твору. Агіографічна література та її відмінність від античної біографістики. Візантійські історики та їх твори.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПЕРЕДУМОВИ ПЕРЕТВОРЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ЗНАНЬ У НАУКУ

Тема 4. Гуманістична історіографія Західної Європи (XIV – XVII ст.)

Загальна характеристика гуманістичної історіографії. Особливості гуманістичної ідеології та характерні риси гуманістичної історіографії. Ставлення гуманістів до середньовічної та античної історіографічної традиції. Критика середньовічного провіденціалізму і есхатології. Початок секуляризації історичних знань. Запровадження поняття історичного часу. Нова періодизація всесвітньої історії.

Секуляризація історичного світогляду та прийоми історичної критики. Напрямки гуманістичної історіографії: риторичний, ерудитський (критичний), політичний, історико-

правовий. Гуманістична історіографія Італії (риторична школа: Л. Бруні, Л. Валла; політична школа: Н. Макіавелі), Франції (Ж. Боден), Англії (Т. Мор, Ф. Бекон). Школа ерудити. Раціоналізм XVII ст. та його вплив на історичну думку. Картезіанська історіографія. Спроба наукового підходу к історії.

«Ерудити» («антикавари») XVI – XVII ст. Історіографічна творчість церковних (Ж. Боланд, Ж. Мобільон,) та світських (А. Мураторі) «ерудитів». Розширення джерельної бази історичних досліджень. Збирання і видання історичних джерел. Роль ерудитів у становленні допоміжних історичних дисциплін. Тематика історичних творів «ерудитів».

Тема 5. Роль Просвітництва в розвитку історичної науки в Західній Європі та Америці (XVIII ст.)

Передумови розвитку історичної думки та історичних знань у XVIII ст. та їх вплив на філософсько-історичну думку. Загальна характеристика історіографії Просвітництва. Раціоналістичні, матеріалістичні і атеїстичні тенденції у Просвітництві. Критика теологічних концепцій історії у творах просвітників.

Спроби створення філософії історії. Раціоналізм у просвітницькій історичній думці. Розум та ідеї як основні рушійні сили історії. Ідея закономірності історії. Уявлення просвітників про суспільний устрій, виникнення приватної власності і держави. Подальша розробка теорії «суспільного договору» (Ж.Ж. Руссо). Роль географічного фактору в історії (Ш. Монтескьє). Поняття «всесвітня історія» у творах істориків-просвітників. «Філософська історія» епохи Просвітництва. Теорії прогресу у творах Ж.Р. Тюрго і Ж.А. Кондорсе.

Передромантичні течії в історіографії Просвітництва. Спроби поєднання провіденціалістських і раціоналістичних ідей. Історичні погляди і концепція історії Дж. Віко. Антикартезіанська історіографія. Теорія органічного розвитку суспільства і світової історії у творах І.Г. Гердера. Історизм Гердера. Вчення про характер людської природи. Зародження теорії «народного духу». Органічний зв'язок історії окремих народів з всесвітньою історією.

Практики історіописання: Г. Маблі, Д. Юм, Е. Гіббон, В. Робертсон, А. Буленвільє, Ж. Дюбо, Болінгброк.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	ла б	інд	с.р		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Виникнення історичної думки, тенденції розвитку історичних знань												
Тема 1. Вступ до курсу	40	4	-	-	-	21	16	2	-	-	-	30
Тема 2. Становлення історичної думки. Антична історіографія	40	10	10	-	-	26	24	4	4	-	-	35
Тема 3. Середньовічна європейська історіографія	40	10	10	-	-	27	24	4	4	-	-	35
Разом за ЗМ 1	120	24	20	-	-	74	64	8	8	-	2	100
Змістовий модуль 2. Передумови перетворення історичних знань у науку												
Тема 4. Гуманістична історіографія Західної Європи (XIV–XVII ст.)	45	10	10	-	-	26	28	10	6	-	-	30
Тема 5. Роль Просвітництва в розвитку іст. науки в Європі та Америці (XVIII ст.)	45	10	10	-	-	26	28	6	4	-	-	38
Разом за ЗМ 2	90	20	20	-	-	52	56	16	10	-	-	68
Усього годин	210	44	40	-	-	126	210	24	18	-	-	168

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Антична історіографія	10	4
2.	Середньовічна європейська історіографія	10	4
3.	Гуманістична історіографія Західної Європи (XIV–XVII ст.)	10	6
4.	Історіографія доби Просвітництва	10	4
Разом		40	18

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Вступ до курсу «Історія історичної науки»	21	30
2.	Антична історіографія	26	35
3.	Середньовічна європейська історіографія	27	35
4.	Гуманістична історіографія Західної Європи (XIV–XVII ст.)	26	30
5.	Роль Просвітництва в розвитку історичної науки в Європі та Америці (XVIII ст.)	26	38
Разом		126	168

7. Індивідуальні завдання

Тематика рефератів

1. Логографи – автори перших історичних творів.
2. «Історія» Геродота: структура та зміст праці.
3. Фукидід – засновник науково-критичного методу в європейській історичній науці.
4. Ксенофонт та його твори «Грецька історія», «Анабасис».
5. Полібій – вінець розвитку елліністичної грецької історіографії.
6. Основні принципи історії за Марком Тулієм Цицероном.
7. Гай Саллюстій Крісп – останній історик римської Республіки.
8. Тит Лівій та його твір «Історія Риму від заснування міста».
9. Корнелій Тацит – історик раньоімперського Риму.
10. Амміан Марцеллін – останній представник античної історіографії.
11. Августин Блаженний – засновник християнської концепції історії.
12. Беда Поважний – батько англійської історії.
13. Оттон Фрейзингенський – видатний представник німецької середньовічної історіографії.
14. Жан Фруассар та його «Хроніка».
15. Візантійська історіографія.
16. Італійська «риторична школа».
17. «Політичний напрямок» ренесансної історіографії.
18. Історичні погляди Н. Макіавеллі.
19. «Ерудитська (критична) школа» – збирачі та видавці історичних джерел.
20. Лоренцо Валла та його прийоми історичної критики.
21. Гуманістична історіографія Франції.
22. Френсіс Бекон та його історичні праці.
23. Картезіанська історіографія. «Антиквари» – критики та видавці історичних джерел.
24. Вольтер про предмет і завдання історичного пізнання.

25. Шарль Луї Монтеск'є та його праця «Про дух законів».
26. Жан Жак Руссо та його погляд на прогрес людства.
27. Теорія прогресу епохи Просвітництва.
28. Іоганн Гердер – німецький історик культури.
29. Життя і діяльність Дж. Віко.
30. Антикартезіанська історіографія.
31. Девід Юм про значення історії.
32. Едуард Гіббон та його праця «Історія занепаду та гибелі Римської імперії».
33. Роль історіографії в системі історичних дисциплін.

**Перелік питань, що виносяться на залік з навчального курсу
«Історія історичної науки»**

1. Історіографія та її місце в системі історичного знання. Поняття «історіографія».
2. Предмет та завдання історії історичної науки.
3. Понятійний апарат історії історичної науки: історіографія, історіографічний процес, історіографічна ситуація, історіографічний факт, історіографічне джерело, історіографічна концепція, наукова чи «історична» школа.
4. Загальна періодизація української історіографії.
5. Зародження історичних знань у Давній Греції.
6. Геродот – батько європейської історії.
7. Фулідід: історія як свідчення самовидця.
8. «Прагматична історіографія». Розкрити сутність.
9. Грецька історіографія доби еллінізму.
10. Грецька спадщина в римських історичних творах.
11. Жанр всесвітньої історії в античній історіографії.
12. Римська історична думка періоду Республіки.
13. Історіографія епохи ранньої Римської імперії.
14. Біографічний жанр в античній історіографії.
15. Корнелій Тацит – історик раньоімперського Риму.
16. Амміан Марцелін – останній великий представник римської історіографії.
17. Християнська концепція історії.
18. Провіденціалізм. Розкрити сутність.
19. Середньовічна історична думка VI – VIII ст.
20. Григорій Турський – батько французької історіографії.
21. Беда Поважний – батько англійської історії.
22. Каролінгський ренесанс.
23. Західноєвропейська історіографія у XII – XIV ст.
24. Жан Фруассар та його «Хроніка».
25. Візантійська історіографія.
26. Античність в історичній свідомості та історіографії Відродження.
27. Секуляризація історичної свідомості в гуманістичній історіографії.
28. Напрямки гуманістичної історіографії.
29. Лоренцо Валла та його прийоми історичної критики.
30. Флавіо Біондо – представник «ерудитської (критичної) школи».
31. Історичні погляди Н. Макіавеллі.
32. Раціоналізм XVII ст. та його вплив на історичну думку.
33. Френсіс Бекон та його історичні праці.
34. Антиквари (ерудити) – збирачі та видавці історичних джерел.
35. Картезіанська ідея історії.
36. Загальна характеристика історіографії Просвітництва.
37. Історіографія доби Просвітництва. Практики історіописання.

38. «Філософська історія» епохи Просвітництва.
 39. Теорії прогресу та історичних циклів доби Просвітництва.
 40. Антикартезіанська історіографія.

8. Методи навчання

- Лекційна форма навчання: словесні методи (пояснення, бесіда, лекція), наочні методи (ілюстрація, демонстрація), індуктивний, дедуктивний методи, бінарні методи (словесно-інформаційний, словесно-проблемний, словесно-дослідницький);
- Семінарська форма навчання: репродуктивні (відповідь, дискусія), проблемно-пошукові (евристичний), дослідницькі, інтерактивні методи.

9. Критерії оцінювання

Сума балів, накопичених здобувачем вищої освіти за виконання всіх видів поточних навчальних завдань (робіт) на практичних (семінарських) заняттях та на підсумковому модульному контролі, свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни на конкретному етапі її вивчення.

Протягом семестру студенти можуть набрати від 0 до 75 балів.

Мінімальний пороговий рівень (допуск до заліку) – 35 балів.

Максимальна кількість балів за залік 35 балів

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Кількість балів за доповідь, виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей,

	недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерії оцінювання знань з дисципліни на заліку

Кількість балів	Критерії оцінювання
25-21	отримують здобувачі вищої освіти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу
20-16	отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.
15-11	отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми.
10-0	отримують студенти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

10. Засоби оцінювання

- Усне опитування (індивідуальне, комбіноване, фронтальне).
- Перевірка практичних робіт.
- Тестове опитування та письмовий контроль.
- Реферат.
- Залік.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5		
10	10	10	10	10	25	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		

64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Традиційні носії інформації, глобальні комп'ютерні мережі, засоби комунікації (e-mail, Інтернет, мультимедіа), сучасні технічні засоби.

13. Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Барг М. Епохи и идеи: Становление историзма: [Електронний ресурс]. – М., 1987. – Доступно з: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/History/barg/index.php
2. Голиш Г.М. Історія історичної науки від найдавніших часів до кінця ХІХ століття: підручник / Г. М. Голиш. – Черкаси : Вертикаль, 2015. - 260 с.
3. Зашкільняк Л. Методологія історії: від давнини до сучасності. – Львів: Вид-тво ЛНУ ім. І.Я. Франка, 1999. – 228 с.
4. Колінгвуд Р.Дж. Ідея історії: [Електронний ресурс] / Робін Дж. Колінгвуд. – К., 1996. – Доступний з: <http://litopys.org.ua/colin/colin.htm>
5. Коцур В.П. Історіографія історії України: Курс лекцій: Навчальний посібник / В.П. Коцур, А.П. Коцур. – Чернівці, 1999. – 520 с.
6. Крип'якевич І. Історія Русів: [Електронний ресурс] / І. Крип'якевич // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві. – Львів, 2001. – Доступно з: <http://izbornyk.org.ua/rizne/kryp3.htm>
7. Пікалов В.Г. Історіографія як наукознавча дисципліна / В.Г. Пікалов, С.І. Посохов // Історична наука на порозі ХХІ століття: підсумки та перспективи. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції (м. Харків, 15 – 17 листопада 1995 р.) – Харків: Авеста, 1995. – С. 72 – 76. – Доступно з: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/401/1/PosohovPikalov.pdf>
8. Репина Л.П. История исторического знания: Пособие для вузов / [Л.П. Репина, В.В. Зверева, М.Ю. Парамонова]. – М.: Дрофа, 2004. – 288 с. Шапиро А.Л. Историография с древнейших времен до 1917 года / А.Л. Шапиро. – М.: Изд-во «Культура», 1993. – 766 с.
9. Яковенко Н. Вступ до історії / Н. Яковенко. – К.: Критика, 2007. – 376 с.
10. Ясь О.В. Історіографія, як термін, поняття та дисципліна / О.В. Ясь // Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й: [Електронний ресурс]. – Доступно з. – http://www.history.org.ua/?termin=Istorijgrafija_termin

Допоміжна

1. Білецький А. Передмова до «Історій у дев'яти книгах» Геродота // Геродот. Історія в дев'яти книгах. – К.: Наукова думка, 1993. – 576 с. – Доступно з: http://ae-lib.org.ua/texts/herodotus__historiae_1__ua.htm
2. Борухович В.Г. Научное и литературное значение трудов Геродота. – Доступно з: <http://ancientrome.ru/publik/article.htm?a=1293240187>

3. Историография античной истории / Под ред. В.И. Кузищина. – К., 1880. – Доступно з: <http://www.sno.pro1.ru/lib/kuzII/index.htm>
4. Косминский Е.А. Историография средних веков. V – середина XIX в. Лекции: [Электронный ресурс]. – М.: Изд-во Московского университета, 1963. – Доступно з: <http://www.istmira.com/istoriografiya-srednix-vekov/>
5. Котляр М.Ф. Духовний світ літописання: [Електронний ресурс] / М.Ф. Котляр. – К.: Інститут історії України НАН України, 2011. – 338 с. – Доступно з: <http://www.history.org.ua/?litera&id=5080>
6. Котляр М.Ф. Київський літопис XII століття. Історичне дослідження: [Електронний ресурс] / М.Ф. Котляр. – К.: Інститут історії України, 2009. – 316 с. – Доступно з: <http://www.history.org.ua/?litera&id=2048>
7. Кроче Б. Теория и история историографии / Пер. с ит. И.М. Заславской. – М.: Школа «Языки русской культуры», 1998. – 192 с. – Доступно з: <http://libriz.net/book/41846-teoriya-i-istoriya-istoriografii.html>
8. Кулинич І.М. Міллер Герард-Фрідріх: [Електронний ресурс] / І.М. Кулинич // Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі. – К., 2009. – Доступно з: http://www.history.org.ua/?termin=M%D1%96ller_G_F
9. Лосев А.Ф. Античная философия истории. – М., 1977. – Доступно з: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/Losev_FilHist01.php
10. Немировский А.И. Малые римские историки / А.И. Немировский. – М.: Ладомир, 1996. – 390 с.
11. Немировский А.И. Рождение Клио: У истоков исторической науки / А.И. Немировский. – Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1988. – 349 с.
12. Плахонін А.Г. Байер Готліб-Зіґфрід: [Електронний ресурс] / А.Г. Плахонін // Енциклопедія історії України: Т. 1: А-В: – К., 2003. – Доступно з: http://www.history.org.ua/?termin=Bajier_H
13. Савельева И.М. Теория исторического знания: Учебное пособие: [Электронный ресурс] / И.М. Савельева, А.В. Полетаев. – СПб.: Изд-во «Алетейя», 2007. – 523 с. – Доступно з: <http://www.hse.ru/data/2011/02/22/1208571833/main2.pdf>
14. Строецкий В.М. Проблемы становления истории как науки в античности: [Электронный ресурс] // Античный мир и археология. – Саратов, 2006. – Вып. 12. – Доступно з: <http://ancientrome.ru/publik/strogetsy/strog02.htm>

Інформаційні ресурси

1. Античная литература [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ancientrome.ru/antlitr/index.htm>
2. Библиотека Гумер [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gumer.info/authors.php>
3. Библиотека Якова Кротова [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.krotov.info>
4. Великая французская революция [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://larevolution.ru/article.html>
5. Восточная литература [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vostlit.inf>
6. Інститут історії України НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://history.org.ua>
7. Руниверс [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.runivers.ru>

